

NORGES HØYESTERETT

Den 29. november 2019 ble det av justitiarius Øie, i medhold av forretningsorden for Høyesterett i storkammer, i

**HR-2019-2239-J, (sak nr. 19-140764SIV-HRET) og (sak nr. 19-142877SIV-HRET),
sivil sak, anke over beslutning:**

I.
A (advokat Bente Mostad Tjugum – til prøve)

mot

X kommune (advokat Frode Lauareid)

B (advokat Steinar Jacob Thomassen)

II.
B (advokat Steinar Jacob Thomassen)

mot

X kommune (advokat Frode Lauareid)

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder trekning av dommere til storkammer.
- (2) Høyesteretts ankeutvalg tillot 16. oktober 2019 fremmet anken fra A over Borgarting lagmannsretts beslutning 19. juli 2019 i sak nr. 19-098883ASD-BORG/01 mot B og X kommune. Det samme gjelder anken fra B over Borgarting lagmannsretts beslutning 29. juli 2019 i sak nr. 19-084533ASD-BORG/01 mot X kommune. Ved beslutning 22. oktober 2019 ble det fastsatt at sakene skal behandles i storkammer, jf. domstoloven § 6 andre ledd tredje punktum. I saksforberedende møte 27. november 2019 ble det besluttet at disse to sakene skulle forenes. Sakene skal behandles sammen med sak nr. 19-135171SIV-HRET og sak nr. 19-131274SIV-HRET.
- (3) Forretningsorden for Høyesterett i storkammer § 1 første ledd bestemmer:

«I saker som behandles av Høyesterett i storkammer, jf. domstoloven § 5 fjerde ledd første punktum, deltar justitiarius. De øvrige dommerne tas ut ved loddtrekning. En dommer som

er ugild, skal holdes utenfor loddtrekningen. Det samme gjelder for en dommer som med rimelig grunn ber seg fritatt for å delta i saken. Beslutning etter tredje og fjerde punktum treffes av justitiarius.»

- (4) Jeg tar først stilling til spørsmålet om habilitet. Siden sakene skal behandles i sammenheng av de samme dommerne, vil en dommer som er inhabil i en av sakene, også være inhabil i de øvrige sakene.
- (5) Sak 19-135171SIV-HRET gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å gi samtykke til å fremme anke over tingrettens dom i sak om tvangsadopsjon.
- (6) Dommer Arntzens ektefelle, lagmann Eirik Akerlie, var blant dommerne som behandlet saken i lagmannsretten. Dommer Arntzen er derfor inhabil, jf. domstoloven § 106 nr. 9.
- (7) Borgarting lagmannsrett besluttet 25. juli 2017 ikke å gi samtykke til å fremme anke over tingrettens dom i en forutgående sak mellom de samme partene om omsorgsovertakelse og fastsettelse av samvær. Høyesterettsdommer Steinsvik, som på den tiden var lagdommer i Borgarting lagmannsrett, var blant dommerne som behandlet saken i lagmannsretten. Saken Høyesterett nå skal behandle i storkammer, skal blant annet belyse betydningen av Den europeiske menneskerettsdomstols (EMDs) storkammeravgjørelse 10. september 2019 i Strand Lobben med flere mot Norge. Der var den forutgående fastsettelsen av samvær mellom den biologiske moren og barnet et moment ved EMDs vurdering av om adopsjonen var i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8, jf. avsnitt 221 i avgjørelsen. Betydningen av samværet for den senere adopsjonssaken er dermed blant de spørsmål storkammeret skal vurdere i saken her. På denne bakgrunn finner jeg at dommer Steinsviks rolle som dommer i lagmannsretten i den tidligere saken om omsorgsovertakelse og samvær utgjør «særegne omstendigheter», jf. domstoloven § 108, som gjør henne inhabil.
- (8) Dommerne Arntzen og Steinsvik holdes på denne bakgrunnen utenfor trekningen.
- (9) Fire dommere har bedt seg fritatt fra å være med i loddtrekningen. I Rt-2010-939 avsnitt 22 har daværende justitiarius Schei kommet med følgende generelle bemerkning, som jeg legger til grunn for avgjørelsen her:
- «Når det gjelder regelen om at dommere kan fritas for å delta i en storkammersak fordi det foreligger ‘rimelig grunn’ til fritak, vil jeg generelt legge til: Hva som er ‘rimelig grunn’, vil være skjønnsbestemt. For at en dommer skal kunne fritas, må det for ham eller henne enten foreligge vesentlige velferdshensyn eller fritak må være nødvendig for å ivareta andre tungtveiende hensyn. Ved skjønnsutøvelsen vil det uansett være vesentlig at storkammeret kan settes med det lovbestemte antall dommere – 11 dommere. Dersom uforutsett forfall medfører at dommertallet blir lavere, og ikke kan dekkes gjennom dommere på ‘reservelisten’, må det gi grunnlag for en fornyet prøving – og eventuell omgjøring – av avgjørelser om fritak.»**
- (10) Saker som behandles i storkammer er av lovgiver ansett som særlig viktige. Hensynet til tilfeldighetsprinsippet tilsier at flest mulig av Høyesteretts dommere bør inkluderes i den loddtrekningen som er fastsatt gjennom forretningsordenen. I praksis om hvilket feriefravær som godtas som rimelig grunn, er det lagt vekt på om det avtalte feriefraværet er fulgt opp med private avtaler, for eksempel om reise og opphold er bestilt og betalt.
- (11) Dommer Noer har fått innvilget studiepermisjon i perioden 1. januar 2019 til 31. mars 2020 gjennom den faste ordningen for studiepermisjon for Høyesteretts dommere. Hele arbeidet

med saken vil falle innenfor den periode som dommer Noer har studiepermisjon. Karakteren av det avtalte fraværet tilsier at det for dommer Noer foreligger rimelig grunn til å be seg fritatt fra trekningen.

- (12) Dommer Indreberg har fått innvilget ferie i uke 6 og 7 og har opplyst at reise til utlandet er bestilt og betalt. Det planlagte feriefraværet kolliderer med ankebehandlingen av storkammersaken.
- (13) Dommer Thyness har fått innvilget ferie i uke 10 og 11 for å gå på et språkkurs i utlandet og har opplyst at reisen til utlandet samt deler av det øvrige oppholdet er bestilt og betalt. Også dommer Høgetveit Berg har fått innvilget ferie i uke 10 og 11 i forbindelse med en markering av hans 50-årsdag i utlandet. Han har opplyst at reisen er bestilt og betalt. Det planlagte fraværet for dommerne Thyness og Høgetveit Berg gjelder perioden etter at saken er tatt opp til doms. Fraværet kolliderer imidlertid med dager som internt i Høyesterett er satt av til arbeid med saken som krever tilstedeværelse i Høyesterett, og som det vil være vanskelig å flytte på uten at det vil medføre forsinkelse av saken av betydning.
- (14) Jeg har etter en samlet vurdering kommet til at også dommerne Indreberg, Thyness og Høgetveit Berg har rimelig grunn til å be seg fritatt fra å være med i trekningen.

S L U T N I N G

Dommerne Indreberg, Noer, Arntzen, Høgetveit Berg, Thyness og Steinsvik holdes utenfor trekningen.

Toril Marie Øie
(sign.)